JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS

JULIANE KOKOTT

3 päivänä toukokuuta 2007 [1]

I Johdanto

1. Asetuksen (ETY) N:o 1408/71 [2] soveltamisalaan kuuluvat asetuksesta (ETY) N:o 1247/92 [3] lähtien myös maksuihin perustumattomat erityisetuudet eli etuudet, joihin sisältyy sekä sosiaalivakuutuksiin että sosiaalihuoltoon kuuluvia osatekijöitä. Näihin etuuksiin kuitenkin sovelletaan erityissäännöksiä; erityisesti on syytä mainita, että niitä ei tarvitse maksaa ulkomailla asuville henkilöille.

2. Asetuksen N:o 1408/71 ja asetuksen N:o 574/72 muuttamisesta annetussa asetuksessa (ETY) N:o 647/2005 [4] muutettiin maksuihin perustumattomien erityisetuuksien määritelmää. Lainsäätäjä kutsuu näitä etuuksia nyt maksuihin perustumattomiksi rahallisiksi erityisetuuksiksi. [5] Lisäksi lainsäätäjä muutti liitettä II a, jossa luetellaan tähän ryhmään kuuluvat kansalliset etuudet.

3. Esillä olevalla kumoamiskanteella komissio riitauttaa liitteeseen II a merkityt tietyt etuudet, jotka koskevat Suomea, Ruotsia ja Yhdistynyttä kuningaskuntaa. Se katsoo, että kyseiset etuudet eivät ole asetuksen N:o 1408/71 4 artiklan 2 a kohdassa tarkoitettuja erityisetuuksia, minkä vuoksi ne on poistettava liitteestä II a.

1 – Alkuperäinen kieli: saksa.

2 – Sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin ja heidän perheenjäseniinsä 14.6.1971 annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 1408/71 (EYVL L 149, s. 2).

3 – Sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin ja heidän perheenjäseniinsä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 muuttamisesta 30.4.1992 annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 1247/92 (EYVL L 136, s. 1).

4 – Sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 sekä asetuksen (ETY) N:o 1408/71 täytäntöönpanomenettelystä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 574/72 muuttamisesta 13.4.2005 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 647/2005 (EUVL L 117, s. 1).

5 – Näitä kahta käsitettä käytetään jäljempänä synonyymeina.

II Asiaa koskevat oikeussäännöt

A *Yhteisön oikeus*

4. Asetuksen N:o 647/2005 johdanto-osan ensimmäisessä perustelukappaleessa säädetään seuraavaa:

"Asetuksiin (ETY) N:o 1408/71 ja (ETY) N:o 574/72 olisi tehtävä eräitä muutoksia Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen viimeaikaisen oikeuskäytännön ottamiseksi huomioon, kyseisten asetusten soveltamisen helpottamiseksi ja jäsenvaltioiden sosiaaliturvalainsäädännössä tapahtuneiden muutosten ottamiseksi huomioon."

5. Maksuihin perustumattomia erityisetuuksia koskevien säännösten muuttamisen lainsäädännöllinen tavoite käy konkreettisesti ilmi johdanto-osan kolmannesta perustelukappaleesta:

"Asiassa Friedrich Jauch vastaan Pensionsversicherungsanstalt der Arbeiter ja asiassa Ghislain Leclere ja Alina Deaconescu vastaan Caisse nationale des prestations familiales annetut tuomiot, jotka koskevat etuuksien määrittämistä maksuihin perustumattomiksi erityisetuuksiksi, edellyttävät oikeusvarmuuden vuoksi, että täsmennetään huomioon otettavat kaksi kumulatiivista kriteeriä, joiden perusteella tällaiset etuudet voidaan pätevästi merkitä asetuksen (ETY) N:o 1408/71 liitteeseen II a. On aiheellista tarkistaa liitettä tältä pohjalta ottaen huomioon jäsenvaltioiden lainsäädännössä tapahtuneet muutokset, jotka koskevat tämän tyyppisiä etuuksia, jotka yhdistelmäluonteensa vuoksi kuuluvat erityisen yhteensovittamisen piiriin. – –"

6. Asetuksen N:o 1408/71 liitettä II a koskevista muutoksista todetaan johdanto-osan kuudennessa perustelukappaleessa seuraavaa:

"Asetuksen (ETY) N:o 1408/71 liitteen II a tarkistaminen johtaa eräiden nykyisten merkintöjen poistamiseen ja, ottaen huomioon joidenkin jäsenvaltioiden kansallisen lainsäädännön muutokset, eräiden uusien merkintöjen lisäämiseen. – –"

7. Asetuksen N:o 1408/71 1 artiklassa säädetään seuraavaa:

"Tässä asetuksessa:

– –

u) i) *'perhe-etuuksilla'* tarkoitetaan kaikkia luontois- tai rahaetuuksia, jotka on tarkoitettu perhekustannuksia varten 4 artiklan 1 kohdan h alakohdassa tarkoitetun lainsäädännön mukaisesti, lukuun ottamatta liitteessä I mainittuja erityisiä syntymä- tai adoptioavustuksia".

8. Asetuksen N:o 1408/71 aineellinen soveltamisala on tähän asti [6] määritelty 4 artiklassa seuraavasti:

"1. Tätä asetusta sovelletaan kaikkeen lainsäädäntöön, joka koskee seuraavia sosiaaliturvan aloja:

a) sairaus- ja äitiysetuuksia;

b) työkyvyttömyysetuuksia, mukaan lukien ne, joiden tarkoituksena on ansiokyvyn ylläpitäminen tai parantaminen;

– –

h) perhe-etuuksia.

2 a. Tätä asetusta sovelletaan maksuihin perustumattomiin erityisetuuksiin, jotka annetaan muun kuin 1 kohdassa tarkoitetun lainsäädännön tai järjestelmän perusteella, tai jotka on suljettu 4 kohdan nojalla soveltamisalan ulkopuolelle, jos tällaiset etuudet on tarkoitettu:

a) antamaan lisä-, korvaavaa tai täydentävää turvaa sellaista tapahtumaa vastaan, joka kuuluu 1 kohdan a–h alakohdassa tarkoitettuihin sosiaaliturvan aloihin; tai

b) vain vammaisten erityistä suojelemista varten.

– –

4. Tätä asetusta ei sovelleta sosiaalihuoltoon – –."

6 – Asetuksen (ETY) N:o 1408/71, sellaisena kuin se on muutettuna ja ajan tasalle saatettuna 2.12.1996 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 118/97 (EYVL 1997, L 28, s. 1), 4 artikla. Artiklan 2 a kohta lisättiin edellä alaviitteessä 3 mainitulla asetuksella N:o 1247/92.

9. Asetuksella N:o 647/2005 muutettiin asetuksen N:o 1408/71 4 artiklan 2 a kohtaa seuraavasti:

"Tätä artiklaa sovelletaan maksuihin perustumattomiin rahallisiin erityisetuuksiin, jotka annetaan sellaisen lainsäädännön mukaan, jolla on henkilöllisen soveltamisalansa, tavoitteidensa ja/tai oikeutta koskevien edellytysten vuoksi sekä 1 kohdassa tarkoitetun sosiaaliturvalainsäädännön että sosiaalihuollon piirteitä.

Maksuihin perustumattomat rahalliset erityisetuudet ovat etuuksia,

a) jotka on tarkoitettu

i) antamaan lisä-, korvaavaa tai täydentävää turvaa sellaista tapahtumaa vastaan, joka kuuluu 1 kohdassa tarkoitettuihin sosiaaliturvan aloihin, ja jotka takaavat asianomaisille henkilöille vähimmäistoimeentulon ottaen huomioon taloudellinen ja sosiaalinen tilanne kyseisessä jäsenvaltiossa;

tai

ii) vain vammaisten erityistä suojelemista varten ja jotka liittyvät läheisesti kyseisen henkilön sosiaaliseen ympäristöön kyseisessä jäsenvaltiossa;

ja

b) joiden rahoitus saadaan yksinomaan pakollisesta verotuksesta, joka on tarkoitettu kattamaan yleiset julkiset menot, ja joiden myöntämis- ja laskentaedellytykset eivät riipu mistään etuudensaajan osalta suoritettavasta maksusta. Maksuihin perustuvan etuuden lisänä myönnettäviä etuuksia ei kuitenkaan katsota maksuihin perustuviksi etuuksiksi yksinomaan tästä syystä;

ja

c) jotka on lueteltu liitteessä II a."

10. Asetuksen N:o 1408/71 liitettä II a[7] muutettiin asetuksen N:o 647/2005 liitteessä I olevalla 2 kohdalla, jolla poistettiin joitakin siihenastisia merkintöjä ja lisättiin joitakin uusia etuuksia. Suomea, Ruotsia ja Yhdisty-

7 – Alun perin lisätty edellä alaviitteessä 3 mainitulla asetuksella N:o 1247/92.

nyttä kuningaskuntaa koskevissa merkinnöissä mainitaan ilman sisällöllisiä muutoksia muun muassa seuraavat etuudet:

"W. SUOMI:

– –

b) lapsen hoitotuki (laki lapsen hoitotuesta, 444/69) [8]

...

X. RUOTSI

– –

c) vammaistuki ja vammaisen lapsen hoitotuki (laki 1998:703) [9]

Y. YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA

– –

d) vammaisen elämisavustus (Disability Living Allowance and Disability Working Allowance Act 1991, 27.6.1991, 1 § ja Disability Living Allowance and Disability Working Allowance (Northern Ireland) Order 1991, 24.7.1991, 3 §) [10]

e) avustajalisä (Social Security Act 1975, 20.3.1975, 35 § ja Social Security (Northern Ireland) Act 1975, 20.3.1975, 35 §) [11]

8 – Ensimmäisen kerran sisällytetty liitteessä II a olevan N kohdan a alakohtaan asiakirjalla Norjan kuningaskunnan, Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan liittymisehdoista ja niiden sopimusten mukautuksista, joihin Euroopan unioni perustuu – Liite I: Luettelo, josta määrätään liittymisasiakirjan 29 artiklassa – IV Sosiaalipolitiikka – A. Sosiaaliturva (EYVL 1994, C 241, s. 61).

9 – Edellä alaviitteessä 8 mainitulla asiakirjalla Norjan kuningaskunnan, Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan liittymisehdoista lisättiin vastaavat edeltävät kansalliset järjestelyt liitteessä II a olevan O kohdan b ja c alakohtaan.

10 – Lisätty edellä alaviitteessä 3 mainitulla asetuksella N:o 1247/92 liitteessä II a olevan L kohdan f alakohtaan.

11 – Sisällytetty edellä alaviitteessä 3 mainitulla asetuksella N:o 1247/92 käyttöön otetussa liitteessä II a olevan L kohdan d alakohtaan.

f) huoltajan avustus (Social Security Act 1975, 20.3.1975, 37 § ja Social Security (Northern Ireland) Act 1975, 20.3.1975, 37 §)". [12]

B *Kansallinen lainsäädäntö*

1. Lapsen hoitotuki Suomessa (laki lapsen hoitotuesta, 444/1969)

11. Lapsen hoitotuesta annetun suomalaisen lain nojalla lapselle, joka sairauden, vian tai vamman johdosta on vähintään kuuden kuukauden ajan siinä määrin erityisen hoidon ja kuntoutuksen tarpeessa, että siitä aiheutuu erityistä taloudellista tai muuta rasitusta, myönnetään rahallinen etuus. Etuuteen oikeutettuja ovat alle 16-vuotiaat Suomessa asuvat lapset.

12. Tuen määrä riippuu yksinomaan lapsen yksilöllisestä hoidon tai kuntoutuksen tarpeesta, ja tuki on jaettu kolmeen luokkaan. Hoitoa tarvitsevan lapsen vanhempien tuloja ja maksu- ja työskentelykausia ei oteta huomioon. Se, myönnetäänkö etuus ainoastaan tietylle ajanjaksolle vai toistaiseksi, riippuu lapsen hoidon tarpeen kestosta. Muutos lapsen terveydentilassa voi johtaa oikeuden menettämiseen tai tuen määrän mukauttamiseen.

13. Lapsen hoitotuesta annetun lain 4 §:n mukaan oikeus lapsen hoitotukeen lakkaa, mikäli lapsi on hoidossa sairaalassa tai muussa julkisessa tai valtion rahoittamassa hoitolaitoksessa yli kolme kuukautta.

2. Vammaistuki ja vammaisen lapsen hoitotuki Ruotsissa (laki 1998:703)

14. Ruotsin tuet liittyvät toisiinsa, ja niiden myöntämiselle asetetut keskeiset edellytykset ovat samoja. Vammaisen lapsen hoitotukea myönnetään alle 19-vuotiaille; tätä vanhemmat ovat oikeutettuja vammaistukeen. Etuuksien saaminen ei edellytä työssäkäyntiä eikä tiettyjä työskentely- ja maksukausia. Etuudet eivät ole toiminnallisesti tai organisatorisesti kytköksissä mihinkään maksujärjestelmään. Niiden saaminen edellyttää tapauskohtaista tarveharkintaa. Mikäli tarve muuttuu, etuuksien myöntämiselle asetettujen edellytysten täyttyminen tutkitaan uudestaan.

12 – Vastaa edellä alaviitteessä 3 mainitulla asetuksella N:o 1247/92 hyväksytyn alkuperäisen toisinnon liitteessä II a olevan L kohdan b alakohtaa.

a) Vammaisen lapsen hoitotuki

15. Etuus myönnetään vanhemmille, joiden lapsi tarvitsee sairauden, psyykkisen häiriön tai muun vamman johdosta hoitoa tai silmälläpitoa vähintään kuuden kuukauden ajan. Oikeus vammaisen lapsen hoitotukeen on olemassa myös silloin, kun lapsen sairaus tai vamma aiheuttaa lisäkustannuksia.

16. Vammaisen lapsen hoitotuki on laissa 1998:703 jaettu neljään kuukausiluokkaan. Tuen määrä riippuu yksinomaan hoidon tarpeesta ja yksilöllisestä silmälläpidon tarpeesta sekä lisäkustannusten suuruudesta. Samat kriteerit ovat ratkaisevia päätettäessä tuen kestosta.

17. Lukuun ottamatta tapauksia, joissa tarve on muuttunut, tuen myöntämiselle asetetut edellytykset tarkistetaan vähintään kahden vuoden välein laissa säädettyjen kriteerien avulla. Huomioon ei oteta vanhempien tuloja eikä sitä, ovatko vanhemmat lapsen hoidon vuoksi lopettaneet työssäkäynnin tai vähentäneet sitä.

18. Periaatteessa oikeus hoitotukeen lakkaa, mikäli lapsi sijoitetaan julkiseen tai valtion rahoittamaan hoitolaitokseen.

b) Vammaistuki

19. Vammaistukeen oikeutettuja ovat vakuutetut, jotka ovat ennen 65 vuoden ikää ilmenneen toimintakyvyn alentumisen vuoksi jokapäiväisessä elämässään jatkuvasti riippuvaisia avusta (lain 1998:703 5 §:n 1 momentti), jotka tarvitsevat pysyvästi kolmansien henkilöiden apua voidakseen käydä työssä (5 §:n 2 momentti) tai joiden on eri tilanteissa vastattava huomattavista lisäkustannuksista (5 §:n 3 momentti). Jos kaikki kolme edellytystä täyttyvät tai jos joko 1 momentissa tai 2 momentissa tarkoitettu kriteeri täyttyy samanaikaisesti 3 momentissa tarkoitetun kriteerin kanssa, oikeus tukeen määräytyy tarpeen kokonaislaajuuden perusteella. Tällöin ei oteta huomioon etuudensaajan maksu- ja työskentelykausia.

20. Hoidon tarve ja lisäkustannusten suuruus ratkaisevat kussakin yksittäisessä tapauksessa myönnettävän vammaistuen määrän; lain 1998:703 6 §:ssä säädetään kolmesta etuusluokasta. Ruotsin hallitus huomauttaa, että tapauskohtaiselle tarveharkinnalle ei ole määritelty kriteereitä. Pikemminkin on niin, että etuudensaajan tarpeen perusteella otetaan huomioon taloudelliset rasitteet, mikäli niitä pidetään kohtuullisina ja perusteltuina.

3. Kansalliset säädökset Yhdistyneessä kuningaskunnassa

21. Vammaisen elämisavustuksen ja avustajalisän myöntämiselle asetetut edellytykset ovat pääosin samoja. Näitä kahta etuutta täydentää huoltajan avustus.

a) Vammaisen elämisavustus – Disability Living Allowance and Disability Working Allowance Act 1991, 27.6.1991, 1 § ja Disability Living Allowance and Disability Working Allowance (Northern Ireland) Order 1991, 24.7.1991, 3 §

22. Vammaisen elämisavustus muodostuu kahdesta osasta: hoidon tarpeeseen perustuvasta osasta ja liikkumiskykyyn perustuvasta osasta. Asianosaiset ovat todenneet yksimielisesti, että liikkumiskykyyn perustuva osa on jätetty perustellusti liitteeseen II a asetuksen N:o 1408/71, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella N:o 647/2005, 4 artiklan 2 a kohdan a alakohdan ii alakohdassa tarkoitettuna maksuihin perustumattomana erityisetuutena.

23. Hoidon tarpeeseen perustuvaan osaan oikeutettuja ovat alle 65-vuotiaat vakavasti liikuntavammaiset tai mielenterveysongelmaiset henkilöt, jotka tarvitsevat usein tai jatkuvasti hoitoa ja täyttävät asuinpaikkaa tai oleskelua koskevan kriteerin. Tätä vanhempikin henkilö voi olla oikeutettu etuuteen, jos se on myönnetty ennen 65 vuoden ikää. Lähemmin tarkasteltuina kansalliset säädökset edellyttävät, että yksityiskohtaisemmin määriteltyinä ajanjaksoina päivisin tai öisin etuudensaaja tarvitsee ruumiintoimintojen yhteydessä kolmannen henkilön huolenpitoa tai että etuudensaajaan tai muihin kohdistuvan huomattavan riskin ehkäiseminen edellyttää jatkuvaa silmälläpitoa.

24. Etuuden myöntäminen ja määrä riippuvat yksinomaan yksilöllisen huolenpidon tai silmälläpidon tarpeen ajallisesta laajuudesta. Etuuksia myönnetään kolmen eri luokan mukaisina riippumatta siitä, onko etuudensaajalla käytettävissään tuloja, käykö hän työssä, onko hän työkyvytön tai saako hän muita sosiaalietuuksia. Etuuteen oikeutetut voivat käyttää saamiaan varoja vapaasti.

b) Avustajalisä – Social Security Act 1975, 20.3.1975, 35 § ja Social Security (Northern Ireland) Act 1975, 20.3.1975, 35 §

25. Avustajalisä eroaa vammaisen elämisavustuksesta sikäli, että oikeuden siihen voi

saada vasta 65 vuotta täytettyään ja että se on jaettu kahteen luokkaan. Etuutta ei voida myöntää, jos etuudensaaja jo saa vammaisen elämisavustusta.

c) Huoltajan avustus – Social Security Act 1975, 20.3.1975, 37 § ja Social Security (Northern Ireland) Act 1975, 20.3.1975, 37 §

26. Huoltajan avustus on tarkoitettu Yhdistyneessä kuningaskunnassa asuville tai oleskeleville yksityishenkilöille, jotka tarjoavat vammaisen elämisavustuksen tai avustajalisän saajalle säännöllisesti hoitopalveluja palkatta vähintään 35 tuntia viikossa. Asiakirjoista ei käy kiistattomasti ilmi, riippuuko huoltajan avustuksen myöntäminen hoitavan henkilön tuloista. [13]

13 – Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus kuvailee väliintulokirjelmässään huoltajan avustusta tuloista riippumattomaksi etuudeksi ja toteaa, että huoltajan avustuksen saaja voi käydä palkkatyössä, kunhan palkkatyö on sovitettavissa yhteen hoitopalveluilta vaaditun viikoittaisen vähimmäismäärän kanssa. Noin 30 000 etuuteen oikeutettua käy Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen mukaan työssä. Euroopan parlamentti sitä vastoin väittää vastineessaan huoltajan avustuksen myöntämisen edellyttävän, että hoitavalla henkilöllä ei jo ennestään ole käytettävissään riittäviä varoja. Myös komissio näyttää katsovan, että etuuden enimmäismäärä riippuu hoitavan henkilön omista tuloista. Riippuvuus tuloista ei ilmene kansallisista säädöksistä, jotka olivat neuvoston vastineen liitteenä.

III Oikeudenkäyntimenettely ja vaatimukset

27. Komissio nosti 26.7.2005 yhteisöjen tuomioistuimessa kanteen, jossa se vaatii, että yhteisöjen tuomioistuin

– kumoaa sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 sekä asetuksen (ETY) N:o 1408/71 täytäntöönpanomenettelystä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 574/72 muuttamisesta 13.4.2005 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 647/2005 liitteessä I olevan 2 kohdan säännökset, jotka liittyvät kohtiin W. Suomi, b alakohta, X. Ruotsi, c alakohta ja Y. Yhdistynyt kuningaskunta, d, e ja f alakohta

– velvoittaa vastaajat korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

28. Euroopan parlamentti vaatii, että yhteisöjen tuomioistuin

– ei ota komission kannetta käsiteltäväksi

– toissijaisesti hylkää kanteen

– velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

29. Neuvosto vaatii, että yhteisöjen tuomioistuin

– hylkää kanteen

– velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

30. Yhdistynyt kuningaskunta, Ruotsin kuningaskunta ja Suomen tasavalta tukevat väliintulijoina Euroopan parlamentin ja neuvoston vaatimuksia.

IV Oikeudellinen arviointi

A *Tutkittavaksi ottaminen*

1. Kanneoikeuden vanhentuminen ja kannekelpoisen oikeudellisen toimen olemassaolo

31. Parlamentti katsoo, että oikeus esillä olevan kumoamiskanteen nostamiseen on vanhentunut. Sen mukaan asetuksen N:o 647/2005 julkaiseminen ei ole EY 230 artiklan viidennessä kohdassa tarkoitetun kahden kuukauden määräajan laskemisen kannalta ratkaiseva, koska riidanalaiset etuudet on jätetty kyseisen asetuksen liitteeseen muuttamattomina lukuun ottamatta niiden tekstiin sijoittamista koskevia muutoksia. Parlamentin mukaan määräajan kulumisen on pikemminkin käynnistänyt se säädös, jolla etuudet sisällytettiin ensimmäisen kerran asetuksen N:o 1408/71 liitteeseen II a.[14] Jos lainsäätäjä päättää oikeudellisen selvyyden ja avoimuuden perusteella laatia liitteen II a uudestaan yksittäisten kohtien poistamisen asemesta, parlamentin mukaan on oikeusvarmuuden periaatteen vuoksi kiellettyä aloittaa EY 230 artiklan viidennessä kohdassa määrätyn kanteen vireillepanon määräajan laskeminen alusta jo voimassa olevien säädösten osalta.

32. Parlamentti viittaa siihen, että asetuksen N:o 1408/71 4 artiklan 2 a kohdan mukainen maksuihin perustumattomien rahallisten erityisetuuksien uudistettu määritelmä ei johda oikeudellisten edellytysten aineelliseen muuttumiseen, vaan sillä on mukautettu säännöksen sanamuotoa ainoastaan yhteisöjen tuomioistuimen antaman tulkinnan mukaisesti.[15]

33. Komissio huomauttaa viitaten johdantoosan kolmanteen perustelukappaleeseen, että

14 – Yhdistyneen kuningaskunnan etuudet kuuluivat jo alaviitteessä 3 mainitulla asetuksella N:o 1247/92 käyttöön otettuun uuteen liitteeseen II a. Alaviitteessä 8 mainitulla vuoden 1994 liittymisasiakirjalla luetteloon lisättiin Suomen etuus ja Ruotsin etuudet (vrt. edellä tämän ratkaisuehdotuksen 10 kohta).

15 – Parlamentti viittaa asiassa C-215/99, Jauch, 8.3.2001 annettuun tuomioon (Kok. 2001, s. I-1901) ja asiassa C-43/99, Leclere ja Deaconescu, 31.5.2001 annettuun tuomioon (Kok. 2001, s. I-4265).

asetuksella N:o 647/2005 ei ainoastaan vahvistettu liitettä II a. Komissio katsoo, että maksuihin perustumattoman erityisetuuden kriteereitä on muutettu oikeuskäytännön mukaisesti ja liitteestä II a on poistettu lukuisia etuuksia, jotka eivät vastanneet näitä kriteereitä. Riidanalaisten etuuksien poistaminen kuitenkin komission mukaan kariutui neuvostossa kyseisten kolmen jäsenvaltion vastustukseen.

34. Lisäksi komissio katsoo, että johdetun oikeuden säädöksen uusi toisinto on kannekelpoinen lainsäätäjän päätös silloinkin, kun siinä ei puututa tietyn liitteen sisältöön. Tämä koskee tarkasteltavana olevaa asiaa sitäkin enemmän, kun otetaan huomioon, että komissio katsoi liitteen olevan osittain yhteisön oikeuden vastainen.

35. Komission mukaan kanne on otettava tutkittavaksi siksikin, että kanteessa vedotaan siihen, että liitteellä II a loukataan oikeusvarmuuden periaatetta.[16] Kun lainsäätäjä pitää ennallaan liitteen II a merkinnät, jotka eivät tosiasiallisesti ole maksuihin perustumattomia erityisetuuksia, se komission mukaan estää asianosaisia tuntemasta yhteisön oikeuteen perustuvia oikeuksiaan selkeällä ja ennakoitavalla tavalla ja tarvittaessa vetoamasta etuuden maastaviennin mahdollisuuteen.

36. Ensinnäkin on erotettava kanneoikeuden vanhentuminen siitä, onko asetus N:o 647/2005 kannekelpoinen oikeudellinen toimi liitteeseen II a sisältyvien riidanalaisten säännösten osalta.

37. Komission kanne asetuksen N:o 647/2005 kumoamiseksi on kiistattomasti nostettu EY 230 artiklan viidennessä kohdassa määrätyn kahden kuukauden määräajan kuluessa riidanalaisen säädöksen julkaisemisesta Euroopan unionin virallisessa lehdessä.[17]

38. Tosiasiallisesti myös parlamentti moittii pikemminkin sitä, että asetus N:o 647/2005 ei ole kannekelpoinen oikeudellinen toimi liitteeseen II a sisältyvien riidanalaisten säännösten osalta, vaan siinä ainoastaan vahvistetaan voimassa olevat säännökset eikä sen johdosta siis aloiteta kanteen vireillepanon määräajan laskemista alusta.

16 – Komissio viittaa tältä osin asiassa 169/80, Gondrand Frères ja Garancini, 9.7.1981 annettuun tuomioon (Kok. 1981, s. 1931); asiassa C-143/93, Van Es Douane Agenten, 13.2.1996 annettuun tuomioon (Kok. 1996, s. I-431, 27 kohta); asiassa C-63/93, Duff ym., 15.2.1996 annettuun tuomioon (Kok. 1996, s. I-569, 20 kohta) ja asiassa T-229/94, Deutsche Bahn v. komissio, 21.10.1997 annettuun tuomioon (Kok. 1997, s. II-1689, 113 kohta).

17 – Asetus julkaistiin 4.5.2005. Kanne jätettiin tosin vasta 26.7.2005. Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 81 artiklan 1 kohdan mukaisesti määräajan lasketaan kuitenkin alkavan kulua säädöksen julkaisemista seuraavan neljännentoista päivän päätyttyä ja työjärjestyksen 81 artiklan 2 kohdan mukaisesti sitä pidennetään pitkien etäisyyksien vuoksi kymmenellä päivällä.

39. EY 230 artiklan mukainen kumoamiskanne saadaan nostaa kaikista toimielinten toimenpiteistä, joilla on tarkoitus saada aikaan sitovia oikeusvaikutuksia. [18]

40. Yhteisöjen tuomioistuin on todennut päätöksistä vakiintuneessa oikeuskäytännössään, että niistä ei voida nostaa kumoamiskannetta, jos niissä vahvistetaan aiemmin tehty päätös. [19] Jos päätöksellä ainoastaan vahvistetaan aiempi toimi, sen perusteella ei voida aloittaa kanteen vireillepanon määräajan laskemista alusta. [20] Vahvistavaa toimea vastaan nostettu kumoamiskanne nimittäin merkitsisi aiemmin tehdyn päätöksen epäsuoraa riitauttamista ja mahdollistaisi tällä tavoin EY 230 artiklan viidennessä kohdassa määrätyn määräajan kiertämisen. [21]

41. Tässä asiassa voidaan jättää avoimeksi se, voidaanko tätä oikeuskäytäntöä soveltaa asetuksiin. Asetuksella N:o 647/2005 ei nimittäin ainoastaan vahvisteta maksuihin perustumattomia erityisetuuksia koskevia voimassa olevia säännöksiä, vaan sillä muutetaan siihenastista oikeudellista tilannetta.

42. Se, että asetuksessa N:o 647/2005 pidettiin liitteeseen II a sisältyvät riidanalaiset säännökset ennallaan, ei ole ratkaiseva seikka tarkasteltaessa, saako asetus tältä osin aikaan sitovia oikeusvaikutuksia. Asiassa Jauch antamassaan tuomiossa [22] yhteisöjen tuomioistuin täsmensi, että asetuksen N:o 1408/71 4 artiklan 2 a kohdassa säädetyt aineelliset kriteerit määrittelevät maksuihin perustumattomien erityisetuuksien oikeudelliset edellytykset, ja pelkkä etuuden merkitseminen liitteeseen II a ei johda itsenäisiin oikeudellisiin vaikutuksiin, kuten komissio huomauttaa perustellusti.

43. Näin ollen pelkästään liitteen II a avulla ei voida päätellä, onko asetus N:o 647/2005 muuttanut oikeudellista tilannetta maksuihin perustumattomien erityisetuuksien osalta. Liitteessä luetellut etuudet on pikemminkin arvioitava 4 artiklan 2 a kohdan perusteella. Tätä säännöstä on kuitenkin muutettu asetuksella N:o 647/2005. Asetuksen N:o 647/2005 johdanto-osan kolmannessa perustelukappaleessa puhutaan kriteerien

18 – Vrt. 16.6.2005 antamani ratkaisuehdotus yhdistetyissä asioissa C-138/03, C-324/03 ja C-431/03, Italia v. komissio (Kok. 2005, s. I-10043, 45 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

19 – Yhdistetyt asiat 42/59 ja 49/59, SNUPAT v. korkea viranomainen, tuomio 22.3.1961 (Kok. 1961, s. 103, 158, Kok. Ep. I, s. 95); asia 26/76, Metro v. komissio, tuomio 25.10.1977 (Kok. 1977, s. 1875, Kok. Ep. III, s. 459, 4 kohta); yhdistetyt asiat 166/86 ja 220/86, Irish Cement Ltd. v. komissio, tuomio 15.12.1988 (Kok. 1988, s. 6473, 16 kohta); asia C-199/91, Foyer culturel du Sart-Tilman v. komissio, tuomio 25.5.1993 (Kok. 1993, s. I-2667, 23 kohta); asia C-480/93 P, Zunis Holding SA ym. v. komissio, tuomio 11.1.1996 (Kok. 1996, s. I-1, 13 ja 14 kohta) ja asia C-123/03, komissio v. Greencore, tuomio 9.12.2004 (Kok. 2004, s. I-11647, 39 kohta).

20 – Asia 1/76, Wack v. komissio, tuomio 15.6.1976 (Kok. 1976, s. 1017, 7 kohta).

21 – Asia C-135/93, Espanja v. komissio, tuomio 29.6.1995 (Kok. 1995, s. I-1651, 17 kohta) ja asia C-180/96, Yhdistynyt kuningaskunta v. komissio, tuomio 5.5.1998 (Kok. 1998, s. I-2265, 28 kohta).

22 – Mainittu edellä alaviitteessä 15, tuomion 21 kohta.

täsmentämisestä ottaen huomioon asioissa Jauch ja Leclere annetut tuomiot. [23] Vaikka yhteisöjen tuomioistuimen kriteerit onkin onnistuttu siirtämään muuttamattomina säädöstekstiin, niiden oikeudellinen luonne on samalla muuttunut.

44. Myöskään parlamentin vastaväite, jonka mukaan Suomea, Ruotsia ja Yhdistynyttä kuningaskuntaa vastaan aloitetut jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevat menettelyt osoittavat komission katsoneen riidanalaisten säännösten olleen voimassa ennen asetuksen N:o 647/2005 antamista, ei vakuuta. Näissä menettelyissä komissio nimittäin moitti sitä, että kyseiset säännökset eivät aineellisesti täyttäneet vanhan toisinnon 4 artiklan 2 a kohdassa mainittuja edellytyksiä.

45. Vaikka oletettaisiin, että aineellisten kriteerien uusi toisinto ei olisi muuttanut maksuihin perustumattomien erityisetuuksien oikeudellisia edellytyksiä, on silti todettava, että lainsäätäjä teki kannekelpoisen päätöksen liitteeseen II a sisällytettävistä yksittäisistä etuuksista.

46. Jo ehdotuksessaan asetukseksi N:o 647/2005 [24] komissio kehotti parlamentti ja neuvostoa tarkistamaan merkityt etuudet. Ehdotuksessa neuvoston perusteluiksi yhteisen kannan vahvistamiselle [25] neuvosto totesi, että se oli yrittänyt päästä yhteisymmärrykseen liitteeseen II a sisällytettävien etuuksien perusteista ja että tämän lähestymistavan perusteella voitiin päästä yksimielisyyteen etuuksien valtaosan luokittelusta. [26] Yksimielisyyteen ei kuitenkaan voitu päästä komission ehdotuksesta, joka koski tiettyjen etuuksien poistamista liitteestä II a. Jäsenvaltiot, joita asia koski, nimittäin katsoivat, että etuudet täyttävät asetuksen N:o 1408/71 uuden toisinnon 4 artiklan 2 a kohdan vaatimukset. [27] Jotta asetus voitaisiin antaa, neuvosto päätti kuitenkin

"edellä tarkoitettujen etuuksien säilyttämisestä liitteessä II a odoteltaessa Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen tulevaa oikeuskäytäntöä, joka voi selventää asiaankuuluvia perusteita ja vastaisuudessa antaa aiheen liitteen tarkistamiseen". [28]

47. Toisin sanoen asetuksen N:o 647/2005 antamisen perustana ei ollut arviota, jonka

23 – Mainittu edellä alaviitteessä 15.

24 – Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 sekä asetuksen (ETY) N:o 1408/71 täytäntöönpanomenettelystä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 574/72 muuttamisesta, KOM(2003) 468 lopullinen, 31.7.2003, s. 7 ja 8.

25 – Ehdotus neuvoston perusteluiksi, asia: neuvoston vahvistama yhteinen kanta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen antamiseksi sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 sekä asetuksen (ETY) N:o 1408/71 täytäntöönpanomenettelystä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 574/72 muuttamisesta, 5.11.2004, 12062/04 ADD 1, SOC 382, CODEC 968, toimielinten välinen asia 2003/0184 (COD). Vrt. kokonaisuuden osalta myös neuvoston vastine, 8–11 kohta.

26 – Edellä alaviitteessä 25 mainittu ehdotus neuvoston perusteluiksi, s. 7. Vrt. myös alaviitteessä 4 mainitun asetuksen N:o 647/2005 johdanto-osan kuudes perustelukappale.

27 – Edellä alaviitteessä 25 mainittu ehdotus neuvoston perusteluiksi, s. 7.

28 – Edellä alaviitteessä 25 mainittu ehdotus neuvoston perusteluiksi, s. 8.

mukaan kaikki liitteeseen II a sisällytetyt etuudet olisivat kiistattomasti vastanneet asetuksen N:o 1408/71 4 artiklan 2 a kohdan uudelleen muotoiltuja kriteereitä. Lainsäätäjä päätti kuitenkin jättää riidanalaiset etuudet liitteeseen II a, jotta yhteisöjen tuomioistuin voi tutkia niiden laillisuuden.

48. Parlamentin vastaväite, jonka mukaan lainsäätäjä olisi käyttänyt uudelleen muotoiltuja kriteereitä jo asetuksen N:o 883/2004 [29] 70 artiklan 2 kohdassa, ei johda erilaiseen arvioon. Koska parlamentti ja neuvosto eivät ole vielä määrittäneet tämän asetuksen 70 artiklan 2 kohdan c alakohtaa koskevan liitteen X (maksuihin perustumattomat erityiset rahaetuudet) sisältöä, komissio ei tässä tapauksessa voinut nostaa kumoamiskannetta, jotta yksittäisten merkintöjen yhteensopivuus maksuihin perustumattomien erityisetuuksien kriteerien kanssa voitaisiin tutkia.

49. Lisäksi komissio toteaa perustellusti, että oikeusvarmuuden periaate velvoittaa tutkimaan asian. Muussa tapauksessa asianosaiset olisivat epätietoisia liitteeseen II a sisältyvien etuuksien yhteensopivuudesta asetuksen N:o 1408/71 4 artiklan 2 a kohdan kanssa ainakin siihen asti, kunnes yhteisöjen tuomioistuin voisi ennakkoratkaisumenettelyissä ottaa kantaa yksittäisten etuuksien luonteeseen.

29 – Sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta 29.4.2004 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 883/2004 (EUVL L 200, s. 1).

50. Näin ollen on siis todettava, että asetus N:o 647/2005 on liitteeseen II a sisältyvien riidanalaisten säännösten osalta EY 230 artiklan ensimmäisessä kohdassa tarkoitettu kannekelpoinen oikeudellinen toimi.

2. Asetuksen osittainen riitauttaminen

51. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yhteisöjen tuomioistuin ei voi kumota säädöstä osittain, jos riidanalaiset osat liittyvät säädöksen muihin säännöksiin erottamattomasti ja niiden erillinen kumoaminen muuttaisi säädöksen olennaista sisältöä. [30]

52. Koska liitteessä II a lueteltujen etuuksien on aina täytettävä asetuksen N:o 1408/71 4 artiklan 2 a kohdan aineelliset edellytykset, jotta ne voidaan hyväksyä maksuihin perustumattomiksi erityisetuuksiksi, [31] etuuden poistaminen liitteestä II a ei vaikuta kriteereihin. Kun yhteisöjen tuomioistuin katsoi asiassa Leclere antamansa tuomion [32] tuo-

30 – Vrt. 8.9.2005 antamani ratkaisuehdotus asiassa C-540/03, parlamentti v. neuvosto (Kok. 2006, s. I-5769, 46 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

31 – Vrt. edellä alaviitteessä 15 mainittu asia Jauch, tuomion 21 ja 22 kohta sekä jäljempänä tämän ratkaisuehdotuksen 56 kohta ja sitä seuraavat kohdat.

32 – Mainittu edellä alaviitteessä 15.

miolauselmassa liitteen II a pätemättömäksi siltä osin kuin siinä mainittiin kyseisessä asiassa riidanalainen Luxemburgissa myönnettävä äitiysavustus, se myönsi, että liitteeseen II a merkityt etuudet ovat erotettavia osia.

B *Pääasia*

1. Alustava toteamus väitetystä lainvastaisuudesta

53. Kanne on perusteltu, jos asetuksen N:o 647/2005 liitteessä I olevan 2 kohdan riidanalaiset säännökset – toisin sanoen liitteen II a uusi toisinto – ovat lainvastaisia Suomea, Ruotsia ja Yhdistynyttä kuningaskuntaa koskevien riidanalaisten merkintöjen osalta.

54. Komissio katsoo, että kyseiset etuudet eivät täytä asetuksen N:o 1408/71 4 artiklan 2 a kohdassa [33] esitetyn, myös asetuksella N:o 647/2005 uudelleen muotoillun maksuihin perustumattoman rahallisen erityisetuuden määritelmän kriteereitä.

55. Ensi näkemältä komissio siis vetoaa kahden säädöshierarkiassa samanasteisen säännöksen väliseen ristiriitaan, koska liite I on myös asetuksen N:o 647/2005 osa eli sen on laatinut sama taho ja se on hyväksytty samassa menettelyssä kuin asetuksen muut osat. Komission mielestä tällainen ristiriita loukkaa oikeusvarmuuden periaatetta. Tämä yhteisön oikeuden perusperiaate nimittäin edellyttää, että säännösten on oltava selviä ja täsmällisiä, jotta oikeussubjektit voivat ilman epävarmuutta saada tiedon oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan ja ryhtyä asianmukaisiin toimenpiteisiin. [34] Pelkästään oikeusvarmuuden periaatteen loukkaamisen perusteella ei kuitenkaan komission mukaan voida päätellä, että ainoastaan toinen keskenään ristiriitaisista samanasteisista säännöksistä on kumottava, ja ratkaista, kumpi säännös kumotaan.

56. Kuten vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee, kyse ei kuitenkaan ole pelkästään ristiriidasta kahden samanlaisen säännöksen välillä. Tämän ongelman selvittämisessä on lähtökohtana asiassa Jauch annettu tuomio, [35] jossa todettiin seuraavaa:

"Yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan – – EY:n perustamissopimuksen 51 artiklan (josta on muutettuna tullut EY 42 artikla) nojalla annettuja asetuksen N:o 1408/71 säännöksiä on tulkit-

33 – Vrt. kannekirjelmän sivulla 7 oleva III kohta: "MOYEN: INCOMPATIBILITE AU REGARD DES CRITERES DE L'ARTICLE 4 PARAGRAPHE 2 BIS ET DE LA JURISPRUDENCE DE LA COUR DES PRESTATIONS FIGURANT AU POINT 2 DE L'ANNEXE I SOUS W. b) X. c) ET Y d) e) ET f) DU REGLEMENT N° 647/2005".

34 – Edellä alaviitteessä 16 mainittu asia Gondrand Frères ja Garancini; edellä alaviitteessä 16 mainittu asia Van Es Douane Agenten, tuomion 27 kohta ja asia C-344/04, International Air Transport Association ym., tuomio 10.1.2006 (Kok. 2006, s. I-403, 68 kohta).

35 – Mainittu alaviitteessä 15, tuomion 20 kohta. Ks. myös asia C-286/03, Hosse, tuomio 21.2.2006 (Kok. 2006, s. I-1771, 24 kohta).

tava kyseisen artiklan tavoitteen mukaisesti eli siten, että edistetään siirtotyöläisten vapaan liikkuvuuden mahdollisimman tehokasta toteutumista. EY:n perustamissopimuksen 48 ja 49 artiklan (joista on muutettuina tullut EY 39 ja EY 40 artikla), 50 artiklan (josta on tullut EY 41 artikla) ja 51 artiklan tavoitetta ei saavuteta, jos oikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen hyödyntävät työntekijät menettävät sosiaaliturvaetuuksia, joita tietyn jäsenvaltion sosiaaliturvalainsäädännössä heille muuten tarjottaisiin, ja erityisesti jos nämä etuudet olisi saatu vastineeksi työntekijöiden suorittamista maksuista."

57. Asetuksen N:o 1408/71 4 artiklan 2 a kohdalle on viime kädessä annettava Jauch-oikeuskäytännön perusteella etusija suhteessa sen kanssa muodollisesti samanasteisen liitteen II a merkintöihin. Etusija seuraa siitä, että yhteisöjen tuomioistuin pitää asetuksen N:o 1408/71 4 artiklaa, luettuna yhdessä sen 10 ja 10 a artiklan kanssa, säännöksenä, jolla konkretisoidaan ylemmänasteinen työntekijöiden vapaan liikkuvuuden periaate. Myös komissio on sittemmin omaksunut tämän näkemyksen ja pyrkii mukauttamaan liitteen II a oikeuskäytäntöön, kuten se on suullisesti esittänyt. Tästä seuraava lainsäätäjän harkintavallan, joka liittyy maksuihin perustumattomien erityisetuuksien epätäsmällisen oikeuskäsitteen täsmentämiseen, rajoittaminen palvelee siten työntekijöiden vapaan liikkuvuuden turvaamista. Tosin työntekijän käsite on asetuksessa N:o 1408/71 laajempi kuin EY 39 artiklassa, mutta silti on katsottava, nyt esillä olevassa asiassa kyseessä olevat etuudet on joka tapauksessa tarkoitettu myös perustamissopimuksessa tarkoitetuille työntekijöille ja heidän perheenjäsenilleen.

58. Tässä yhteydessä yhteisön lainsäätäjä voi tosin silti vapaasti antaa sosiaaliturvaetuuksien maastaviennin periaatteesta poikkeavia säännöksiä. [36] Tällaisia poikkeussäännöksiä, joissa tiettyjen erityisetuuksien myöntämisen edellytyksenä on asuinpaikka kyseisessä valtiossa, on kuitenkin tulkittava suppeasti. [37]

59. Tästä seuraa, että on EY 39 ja EY 42 artiklan vastaista sisällyttää etuuksia asetuksen N:o 1408/71 liitteeseen II a, jos ei ole edellytyksiä pitää niitä asetuksen 4 artiklan 2 a kohdassa tarkoitettuina maksuihin perustumattomina rahallisina erityisetuuksina. [38] Työntekijöiden vapaan liikkuvuuden rajoittaminen asuinpaikkaa koskevilla lausekkeilla on etuuksia koskevissa kansallisissa laeissa perusteltua päinvastoin vain "aitojen" maksuihin perustumattomien erityisetuuksien tapauksessa.

36 – Asia C-20/96, Snares, tuomio 4.11.1997 (Kok. 1997, s. I-6057, 41 kohta); edellä alaviitteessä 15 mainittu asia Jauch, tuomion 21 kohta ja alaviitteessä 35 mainittu asia Hosse, tuomion 25 kohta.

37 – Vrt. edellä alaviitteessä 15 mainittu asia Jauch, tuomion 21 kohta ja alaviitteessä 35 mainittu asia Hosse, tuomion 25 kohta ja asia C-265/05, Perez Naranjo, tuomio 16.1.2007 (Kok. 2007, s. I-347, 29 kohta).

38 – Vrt. edellä alaviitteessä 15 mainittu asia Leclere ja Deaconescu, tuomion 37 kohta.

60. Kuten komissio toteaa perustellusti, on siis tutkittava, täyttävätkö riidanalaiset etuudet asetuksen N:o 1408/71, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella N:o 647/2005, 4 artiklan 2 a kohdassa säädetyt maksuihin perustumattoman rahallisen erityisetuuden kriteerit. Jos kriteerit eivät täyty, asetus N:o 647/2005 on kumottava siltä osin kuin siinä säädetään näiden etuuksien merkitsemisestä asetuksen N:o 1408/71 liitteeseen II a.

2. Asetuksen N:o 1408/71 4 artiklan 2 a kohdan systematiikka

61. Asetuksen 4 artiklan 2 a kohdan johdantolauseessa kuvataan maksuihin perustumattomia rahallisia erityisetuuksia etuuksiksi, joiden oikeusperustaan sisältyy henkilöllisen soveltamisalansa, tavoitteidensa ja/tai oikeutta koskevien edellytysten vuoksi sekä 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen *perinteisten sosiaaliturvaetuuksien* piirteitä että *sosiaalihuollon* piirteitä.

62. Asetuksen 4 artiklan 2 a kohdan a alakohdassa mainitaan kaksi erityisetuuksien ryhmää: i) etuudet, jotka on tarkoitettu antamaan lisä-, korvaavaa tai täydentävää turvaa sosiaaliturvan alaan kuuluvia perinteisiä vakuutustapahtumia vastaan ja jotka takaavat etuudensaajille vähimmäistoimeentulon ottaen huomioon taloudellinen ja sosiaalinen tilanne kyseisessä jäsenvaltiossa ja ii) etuudet, jotka on tarkoitettu vain vammaisten erityistä suojelemista varten ja jotka liittyvät läheisesti kyseisen henkilön sosiaaliseen ympäristöön kyseisessä jäsenvaltiossa.

63. Johdantolauseen lisäksi ainoastaan i alakohdassa edellytetään nimenomaisesti sekä kuulumista johonkin perinteiseen sosiaaliturvan alaan että vähimmäistoimeentulon takaamista sosiaalihuoltoon kuuluvana osatekijänä. Kuulumista johonkin sosiaaliturvan alaan ja sosiaalihuoltoon ei sitä vastoin oteta enää esille ii alakohdassa. Näin ollen voidaan kysyä, onko kummankin piirteen ilmettävä samanaikaisesti myös vammaisten erityistä suojelemista varten myönnettävissä etuuksissa.

64. Tämän puolesta puhuu se, että etuuksien sekamuotoisuus mainitaan jo 4 artiklan 2 a kohdan johdantolauseessa, jossa viitataan kumpaankin jäljempänä olevassa a alakohdassa mainittuun erityisetuuksien ryhmään.

65. Se, että asetuksen N:o 1408/71 4 artiklan 2 a kohdan a alakohdan ii alakohdassa tarkoitettujen vammaisten erityistä suojelemista varten myönnettävien etuuksien on kuuluttava johonkin sosiaaliturvan alaan, on

välttämätöntä siksikin, että muutoin asia ei kuuluisi lainkaan asetuksen N:o 1408/71 soveltamisalaan.

66. Lisäksi etuuksissa on oltava sosiaalihuoltoon kuuluvia osatekijöitä. Jos pelkkä kuuluminen johonkin sosiaaliturvan alaan riittäisi, vammaisten erityistä suojelemista varten myönnettävät etuudet olisivat aina ii alakohdassa tarkoitettuja erityisetuuksia ja jäisivät asetuksen N:o 1408/71 10 a artiklan mukaisesti yleisesti sosiaaliturvaetuuksien maastaviennin periaatteen ulkopuolelle. Siitä riippumatta, että jo 4 artiklan 2 a kohdan sanamuoto puhuu tätä vastaan, tämä asettaisi vammaiset myös huomattavan epäedulliseen asemaan, sillä vastaavat ei-vammaisille myönnettävät etuudet – esimerkiksi vanhusten hoitoetuudet – on mahdollista viedä maasta.

67. Maksuihin perustumattomien rahallisten erityisetuuksien yksittäisistä piirteistä riippumatta asetuksen N:o 1408/71 systematiikka, joka on pidetty ennallaan myös asetuksessa N:o 647/2005, sulkee joka tapauksessa pois etuuden luokittelemisen erityisetuudeksi, jos se kuuluu yksinomaan 4 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan. [39] Yhteisöjen tuomioistuin pitää etuutta vakiintuneessa oikeuskäytännössään sosiaaliturvaetuutena, jos yhtäältä sen myöntäminen etuudensaajille perustuu tiettyyn laissa määriteltyyn asemaan yksilöllisestä tarveharkinnasta riippumatta ja jos toisaalta etuus liittyy johonkin asetuksen N:o 1408/71 4 artiklan 1 kohdassa nimenomaisesti mainittuun vakuutustapahtumaan. [40]

68. Jos todetaan, että riidanalaiset etuudet eivät kuulu 4 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan vaan että niissä on ainoastaan sosiaaliturvaetuuden *piirteitä*, 4 artiklan 2 a kohdassa tarkoitettu sekamuotoisuus edellyttää, että etuuksissa on myös sosiaalihuoltoon kuuluvia osatekijöitä. Näin on asianlaita silloin, jos etuutta ei myönnetä tiettyjen työskentely- tai maksukausien vaan tarveharkinnan perusteella siten, että tarve voidaan määrittää objektiivisten, laissa vahvistettujen perusteiden mukaan. [41]

69. Vammaisten erityistä suojelemista varten tarkoitetuille etuuksille on lisäksi tyypillistä se, että niillä on tarkoitus edistää vammaisten integroitumista yhteiskuntaan ja mahdollistaa vammaisten osallistuminen yhteiskunnalliseen elämään.

39 – Edellä alaviitteessä 35 mainittu asia Hosse, tuomion 36 kohta.

40 – Vrt. 20.10.2005 antamani ratkaisuehdotus asiassa C-286/03, Hosse (Kok. 2006, s. I-1771, 51 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

41 – Vrt. 25.11.2003 antamani ratkaisuehdotus asiassa C-160/02, Skalka (Kok. 2004, s. I-5613, 55 ja 56 kohta).

3. Riidanalaisten etuuksien arviointi

a) Onko lapsen hoitotuki Suomessa luonteeltaan erityisetuus?

i) Suomessa myönnettävän lapsen hoitotuen kuuluminen johonkin asetuksen N:o 1408/71 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuista sosiaaliturvan aloista

70. Se, kuuluuko Suomessa myönnettävä lapsen hoitotuki johonkin sosiaaliturvan alaan, riippuu etuuden tarkoituksesta.

71. Neuvosto, parlamentti ja Suomen hallitus esittävät, että lapsen hoitotuen tehtävänä on varmistaa vammaisten ja sairaiden lasten erityinen suojelu ja yhteiskunnallinen integroituminen. Tavoitteena on mahdollistaa erityiset hoitotoimenpiteet sekä fyysistä ja psyykkistä kuntoutusta koskevat toimenpiteet ja ehkäistä työkyvyttömyys tulevaisuudessa. Suomen hallitus tähdentää, että lapsen hoitotuen yleisenä tavoitteena ei ole korvata vanhempien ansionmenetyksiä [42] tai perheen menoja.

72. Komissio sitä vastoin katsoo, että lapsen hoitotuen tarkoituksena on joka tapauksessa myös lieventää sellaisten vanhempien taloudellista rasitusta, jotka hoitavat sairasta tai vammaista lastaan kotona laitokseen sijoittamisen asemesta. Tällä tavoin sillä komission mukaan pyritään myös lieventämään taloudellisia menetyksiä, joita luopuminen kokopäiväisestä työstä saatavasta tulosta aiheuttaa. Viitaten yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntöön [43] komissio päättelee mainittujen piirteiden perusteella, että lapsen hoitotuki on asetuksen N:o 1408/71 1 artiklan u alakohdan i alakohdassa tarkoitettu perheetuus.

73. Asiassa Offermanns antamassaan tuomiossa [44] yhteisöjen tuomioistuin totesi, että asetuksen 1 artiklan u alakohdan i alakohdassa käytettyä ilmaisua "korvaamaan perhekustannuksia" on tulkittava siten, että sillä tarkoitetaan julkisista varoista annettua avustusta perheen menoihin lasten huollosta aiheutuvien kustannusten keventämiseksi.

42 – Mahdolliset ansionmenetykset korvataan Suomen tasavallan selvityksen mukaan erityishoitorahalla. Se myönnetään sairausvakuutuslain (laki 1224/2004) mukaisesti ja on asetuksessa N:o 1408/71 tarkoitettu sosiaaliturvaetuus.

43 – Asia C-78/91, Hughes, tuomio 6.7.1992 (Kok. 1992, s. I-4839, 15–17, 19 ja 20 kohta); asia C-85/99, Offermanns, tuomio 15.3.2001 (Kok. 2001, s. I-2261, 41 kohta); asia C-333/00, Maaheimo, tuomio 7.11.2002, (Kok. 2002, s. I-10087, 24 ja 25 kohta) ja yhdistetyt asiat C-245/94 ja C-312/94, Hoever ja Zachow, tuomio 10.10.1996 (Kok. 1996, s. I-4895, 25 kohta).

44 – Mainittu edellä alaviitteessä 43, tuomion 41 kohta.

74. Suomen hallitus viittaa kuitenkin perustellusti siihen, että jokainen rahallinen etuus vaikuttaa perheen käytettävissä oleviin varoihin. Pelkästään se, että etuus lisää perheen tuloja, ei siis riitä etuuden luokittelemiseen 4 artiklan 2 a kohdan a alakohdan ii alakohdassa tarkoitetuksi erityisetuudeksi. Pikemminkin etuuden tarkoituksena on oltava juuri lasten huollosta perheille aiheutuvien kustannusten keventäminen.

75. Suomessa myönnettävää lapsen hoitotukea ei kuitenkaan ole kytketty yleisiin elinkustannuksiin vaan vammaisen lapsen hoitoa koskevaan erityistarpeeseen. Tämän vuoksi etuuden määrä riippuu lapsen hoidon tarpeesta ja siitä aiheutuvasta taloudellisesta rasituksesta. Lisäksi oikeus etuuteen supistuu tai lakkaa, jos terveydentila paranee tai jos lapsi sijoitetaan julkiseen tai valtion rahoittamaan hoitolaitokseen yli kolmeksi kuukaudeksi. Erityistarpeen jatkuminen on siis ratkaiseva seikka.

76. Koska lapsen hoitotuella pyritään mahdollistamaan erityisten hoito- ja kuntoutustoimenpiteiden toteuttaminen kotona ja parantamaan etuudensaajien elinoloja, sen tavoitteena on kattaa hoidon tarpeeseen liittyvä riski. Yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan [45] hoitoetuudet kuuluvat sairausetuuksina asetuksen N:o 1408/71 4 artiklan 1 kohdan a alakohdan soveltamisalaan.

77. Komissio ei moittinut sitä, että Suomessa myönnettävä lapsen hoitotuki kuuluu hoitoetuutena asetuksen N:o 1408/71 4 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitetun vakuutustapahtuman piiriin. Pikemminkin se luokitteli etuuden perusteettomasti 4 artiklan 1 kohdan h alakohdassa tarkoitetuksi perhe-etuudeksi. Komission kanne olisi siis jo tältä osin hylättävä perusteettomana, jos yhteisöjen tuomioistuin ei saisi omasta aloitteestaan luokitella lapsen hoitotukea jonkin toisen 4 artiklan 1 kohdassa mainitun vakuutustapahtuman piiriin kuuluvaksi vaan komission luokitus sitoisi sitä.

78. Kannekirjelmässä komissio ei kuitenkaan esittänyt kanneperusteena sitä, että Suomen etuus on luonteeltaan perhe-etuus, vaan moitti pikemminkin riidanalaisten etuuksien yhteensopimattomuutta 4 artiklan 2 a kohdan kriteerien ja yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön kanssa. Tältä osin komissio otti esille etuudelta vaadittavan sekamuotoisuuden: etuuden on yhtäältä

45 – Asia C-160/96, Molenaar, tuomio 5.3.1998 (Kok. 1998, s. I-843, 22, 24 ja 25 kohta); alaviitteessä 15 mainittu asia Jauch, tuomion 28 kohta; yhdistetyt asiat C-502/01 ja C-31/02, Gaumain-Cerri, tuomio 8.7.2004 (Kok. 2004, s. I-6483, 20 kohta) ja alaviitteessä 35 mainittu asia Hosse, tuomion 46 kohta.

kuuluttava johonkin sosiaaliturvan alaan ja toisaalta oltava riippuvainen tarpeesta. [46]

79. Koska etuuden erityisluonne edellyttää, että molemmat osatekijät ovat olemassa yhtä aikaa, 4 artiklan 2 a kohdan kriteerien täyttymättä jääminen tietyssä etuudessa voitaisiin todeta jo silloin, kun toisen osatekijän puuttuminen osoitetaan todeksi. Komissio perustaa väitteensä myös jäljempänä ii kohdassa tutkittavaan sosiaalihuoltoon kuuluvan osatekijän puuttumiseen ja laajentaa tätä perustetta edelleen kantajan vastauksessaan. [47] Suomalaisen etuuden luokittelemista 4 artiklan 1 kohdan h alakohtaan kuuluvaksi on näin ollen pidettävä ainoastaan perusteluna, jolla komissio pyrki tukemaan esittämäänsä kanneperustetta.

80. Yhteisöjen tuomioistuinta sitovat kantajan esittämät kanneperusteet muttei niiden tueksi esitetyt yksittäiset perustelut. Muussa tapauksessa se ei mahdollisesti pystyisi perustamaan päätöstään oikeisiin oikeudellisiin seikkoihin. [48] Yhteisöjen tuomioistuin

46 – Vrt. kannekirjelmän 18 ja 19 kohta.

47 – Tämä voidaan hyväksyä; vrt. asia 306/81, Verros v. parlamentti, tuomio 19.5.1983 (Kok. 1983, s. 1755, 9 ja 10 kohta) ja asia C-301/97, Alankomaat v. neuvosto, tuomio 22.11.2001 (Kok. 2001, s. I-8853, 169 kohta).

48 – Vrt. kokonaisuuden osalta asia C-470/02 P, UER v. komissio, määräys 27.9.2004, (69 kohta, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa) sekä julkisasiamies Léger'n 2.4.1998 antama ratkaisuehdotus asiassa C-252/96 P, parlamentti v. Gutiérrez de Quijano y Lloréns (Kok. 1998, s. I-7421, 34–37 kohta) ja julkisasiamies Cosmasin 6.7.1999 antama ratkaisuehdotus yhdistetyissä asioissa C-174/98 P ja C-189/98 P, Alankomaat ja van der Wal v. komissio (Kok. 2000, s. I-1, 95 ja 96 kohta).

voi siis katsoa Suomessa myönnettävän lapsen hoitotuen myös kuuluvan johonkin toiseen kuin komission mainitsemaan asetuksen N:o 1408/71 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuun sosiaaliturvan alaan.

ii) Etuuden myöntäminen laissa määritellyn aseman perusteella ja etuuden riippumattomuus yksilöllisestä tarveharkinnasta

81. Lapsen hoitotuki myönnetään Suomessa laissa määritellyn aseman perusteella. Jos lapsen hoitotuesta annetussa laissa asetetut edellytykset täyttyvät, oikeus lapsen hoitotukeen on olemassa lain 1 §:n nojalla.

82. Todisteeksi siitä, että lapsen hoitotuki on luonteeltaan erityisetuus, neuvosto, parlamentti ja Suomen hallitus esittävät, että tuen myöntäminen riippuu kattavasta ja tapauskohtaisesta hoidon tarpeen ja lapsen henkilökohtaisen tilanteen arvioinnista, jossa otetaan huomioon lapsen terveydentilasta johtuva taloudellinen rasitus muttei vanhempien työskentely- ja maksukausia.

83. Jos sosiaaliturvaetuudet ja sosiaalihuoltoetuudet ymmärretään vastakkaiskäsitteinä,

yhteisöjen tuomioistuimen laatimasta sosiaaliturvaetuuden määritelmästä voidaan päätellä e contrario, että sosiaalihuoltoetuus myönnetään yksilölliseen tarveharkintaan perustuvan päätöksen perusteella. [49]

84. Lapsen hoitotuesta annetun lain 2 §:stä käy ilmi, että lapsen hoitotuen suuruus määritetään tapauskohtaisesti objektiivisin perustein, eli ensisijaisesti lapsen hoidon tarpeesta aiheutuvan taloudellisen tai muun rasituksen perusteella. Suomen hallituksen mukaan hoidon tarve määritetään lääkärinlausuntojen, hoitotoimenpiteen välttämättömyyttä koskevan selvityksen sekä terveys- ja sosiaaliviranomaisten muiden lausuntojen perusteella. Asiakirjoista ei käy kiistattomasti ilmi, missä määrin lain säännökset jättävät tältä osin harkintavaltaa toimivaltaiselle laitokselle eli Kansaneläkelaitokselle (Kela).

85. Toisin kuin neuvosto ja Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus väittävät, komissio katsoo perustellusti, että etuudessa voidaan harkintavallasta riippumatta katsoa olevan sosiaalihuoltoon kuuluvia osatekijöitä vain silloin, kun sen myöntäminen riippuu *taloudellisesta* tarpeesta. [50] Muutoin sosiaalihuoltoetuuksia ei voida erottaa sosiaaliturvaetuuksista. Sosiaaliturvaetuuksilla nimittäin tavallisesti tyydytetään muihin henkilökohtaisiin seikkoihin perustuva erityinen tarve, ja ne myönnetään etuudensaajan tuloista riippumatta. [51]

86. Kuitenkaan taloudellinen tarve ei ole lapsen hoitotuen myöntämiseen vaikuttava kriteeri. Suomen hallituksen mukaan Kela sisällyttää arviointiin myös perheen lisämenot, kuten lääkärissäkäynnistä aiheutuvat kuljetuskustannukset, ja ottaa huomioon muun rasituksen, johon perhe vetoaa etuutta koskevassa hakemuksessa. Oikeus lapsen hoitotukeen ei kuitenkaan edellytä sitä, että vanhemmat eivät kykene maksamaan lisäkustannuksia omista varoistaan. Heidän tulojaan ja varallisuuttaan ei päinvastoin oteta juurikaan huomioon.

87. Yhteisöjen tuomioistuin totesi tosin asiassa Kersbergen-Lap antamassaan tuomiossa, [52] että kyseisessä asiassa riidanalainen, nuorten vammaisten työkyvyttömyysvakuutuksesta annetun lain mukainen tuki on luonteeltaan sosiaalihuoltoetuus, vaikka se myönnetäänkin tutkimatta edunsaajien taloudellisia tarpeita tai varallisuutta. Se perusteli tätä toteamalla, että "valtaosalla nuorista vammaisista ei olisi toimeentuloon

49 – Vrt. edellä alaviitteessä 40 mainittu ratkaisuehdotus asiassa Hosse, 67 kohta.

50 – Vrt. edellä alaviitteessä 40 mainittu ratkaisuehdotus asiassa Hosse, 69 kohta.

51 – Vrt. edellä alaviitteessä 40 mainittu ratkaisuehdotus asiassa Hosse, 69 kohta.

52 – Vrt. asia C-154/05, Kersbergen-Lap ja Dams-Schipper, tuomio 6.7.2006 (Kok. 2006, s. I-6249, 31 ja 32 kohta).

tarvittavia varoja, mikäli he eivät saisi mainittu etuutta". [53]

88. Tätä päätelmää ei kuitenkaan voida tehdä lapsen hoitotuen tapauksessa yleispätevästi. Lapsen hoitotukeen oikeutettujen henkilöiden eli alle 16-vuotiaiden lasten elämäntilanne riippuu heidän vanhemmistaan. Lapsen hoidon tarpeeseen ei siten yleisesti liity hänen henkilökohtaista taloudellista tarvettaan. Vaikka arvioinnin lähtökohdaksi otettaisiin vanhemmat, tehty päätelmä ei päde silloinkaan. Lapsen hoidon tarpeesta huolimatta vanhemmilla voi nimittäin olla riittävästi tuloihin tai varallisuuteen perustuvia varoja, varsinkin kun otetaan huomioon, että etuuden myöntäminen ei edellytä toisen tai kummankin vanhemman luopumista työssäkäynnistä.

iii) Muut 4 artiklan 2 a kohdan a alakohdan ii alakohdassa säädetyt edellytykset

89. Riippumatta toteamuksesta, jonka mukaan Suomessa myönnettävä lapsen hoitotuki ei ole erityisetuus, se ei täytä myöskään muita 4 artiklan 2 a kohdan a alakohdan ii alakohdan edellytyksiä. Etuutta ei myönnetä vain vammaisten erityistä suojelemista varten, vaan lapsen hoitotuesta annetun lain 2 §:n mukaan se myönnetään myös lapsille, joiden hoidon tarve perustuu sairauteen. Edes pitkällistä tai kroonista sairautta, joka saa aikaan erityisen hoidon tarpeen, ei voida ilman muuta rinnastaa vammaisuuteen. [54]

90. Väitettä, jonka mukaan kyseessä olisi erityisetuus, tukee yhtä vähän neuvoston, parlamentin ja Suomen hallituksen viittaus siihen, että lapsen hoitotuki liittyy läheisesti sosioekonomiseen tilanteeseen Suomessa. Vaikka etuuden määrä määräytyisikin vammaisten tai sairaiden lasten hoidosta Suomessa aiheutuvien kustannusten mukaan, sekamuotoisen etuuden muut kriteerit eivät täyty.

iv) Välipäätelmä

91. Suomessa myönnettävä lapsen hoitotuki ei ole asetuksen N:o 1408/71, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella N:o 647/2005, 4 artiklan 2 a kohdan a alakohdan ii alakohdassa tarkoitettu erityisetuus vaan asetuksen N:o 1408/71 4 artiklan 1 kohdan

53 – Edellä alaviitteessä 52 mainittu asia Kersbergen-Lap ja Dams-Schipper, tuomion 32 kohta.

54 – Vrt. yhdenvertaista kohtelua työssä ja ammatissa koskevista yleisistä puitteista 27.11.2000 annetussa neuvoston direktiivissä 2000/78/EY (EYVL L 303, s. 16) tarkoitetun vammaisuuden käsitteen erottaminen sairauden käsitteestä: asia C-13/05, Chacón Navas, tuomio 11.7.2006 (Kok. 2006, s. I-6467, 43 kohta ja sitä seuraavat kohdat).

a alakohdassa tarkoitettu sairausetuus. Näin ollen asetuksen N:o 647/2005 liitteessä I olevan 2 kohdan Suomea koskevan W kohdan b alakohta on kumottava.

b) Onko vammaisen lapsen hoitotuki Ruotsissa luonteeltaan erityisetuus?

92. Ruotsissa myönnettävä vammaisen lapsen hoitotuki on monessa suhteessa samanlainen kuin Suomessa myönnettävä lapsen hoitotuki. Erona on ainoastaan se, että Ruotsin etuus on jaettu kolmen asemesta neljään kuukausiluokkaan.

93. Ruotsin hallitus korostaa etuuden tavoitteen osalta, että vammaisen lapsen hoitotuella on tarkoitus tyydyttää ainoastaan tarve, joka ei mene vammaisen lapsen tarpeita pidemmälle. Tämän vuoksi etuus ei koske asetuksen N:o 1408/71 4 artiklan 1 kohdan h alakohdassa tarkoitettuja vakuutustapahtumia. Pikemminkin hoitotuki varmistaa taloudellisena avustuksena sen, että sairas tai vammainen lapsi saa parhaan mahdollisen kehityksen edellyttämää hoitoa kotona laitoshoidon asemesta. Hoitotuen tarkoituksena on näin ollen yksinomaan vammaisten erityinen suojeleminen, joka liittyy läheisesti asianosaisen sosiaaliseen ympäristöön jäsenvaltiossa.

94. Etuuden tarkoituksesta seuraa, että vammaisen lapsen hoitotuki tyydyttää erityistarpeen lapsen hoidon tarpeen perusteella. Toisin kuin komissio väittää, kyseessä ei tämän vuoksi ole asetuksen N:o 1408/71 1 artiklan u alakohdan i alakohdassa ja 4 artiklan 1 kohdan h alakohdassa tarkoitettu perhe-etuus, sillä se ei varsinaisesti koske lapsen kasvattamisesta ja hoitamisesta aiheutuvia yleisiä kustannuksia. Etuus on pikemminkin luokiteltava edellä tarkastellun suomalaisen etuuden tavoin asetuksen N:o 1408/71 4 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitetuksi sairausetuudeksi.

95. Toisin kun neuvosto, parlamentti ja Ruotsin hallitus väittävät, hoitotukea ei ole mahdollista luokitella 4 artiklan 2 a kohdan a alakohdan ii alakohdassa tarkoitetuksi erityisetuudeksi. Siitä nimittäin puuttuu Suomessa myönnettävän lapsen hoitotuen tavoin etuuden sekamuotoisuus, koska se myönnetään riippumatta tuloista ja lain 1998:703 8 §:ään perustuvan oikeuden perusteella ja koska se ei riipu yksilöllisestä taloudellisesta tarveharkinnasta.

96. Ruotsissa myönnettävä vammaisen lapsen hoitotuki ei ole asetuksen N:o 1408/71 4 artiklan 2 a kohdassa tarkoitettu maksuihin perustumaton rahallinen etuus vaan mainitun asetuksen 4 artiklan 1 kohdan

a alakohdassa tarkoitettu sairausetuus. Näin ollen asetuksen N:o 647/2005 liitteessä I olevan 2 kohdan Ruotsia koskevan X kohdan c alakohta on kumottava tältä osin.

c) Onko vammaistuki Ruotsissa luonteeltaan erityisetuus?

97. Vammaistuen tarkoituksen pohjalta on jälleen tutkittava, kuuluuko etuus johonkin 4 artiklan 1 kohdassa mainituista sosiaaliturvan aloista.

98. Asianosaiset katsovat yksimielisesti, että vammaistuella on tarkoitus korvata etuudensaajille vammaisuudesta jokapäiväisessä elämässä aiheutuvat lisäkustannukset. Neuvosto, parlamentti ja Ruotsin hallitus päättelevät tämän perusteella, että etuus koskee muita kuin sairaudesta johtuvia seikkoja varsinkin siksi, että vammaisuutta ei niiden mukaan saa rinnastaa sairauteen. Tällä tavoin etuus niiden mukaan edistää yhteiskunnallista integroitumista ja yksinomaan vammaisten suojelemista. Ne katsovat, että kyseessä on siis 4 artiklan 2 a kohdan a alakohdan ii alakohdassa tarkoitettu erityisetuus. Komissio sen sijaan päättelee asiassa Jauch annettuun tuomioon [55] viitaten, että etuuden tarkoituksena on hoitoa tarvitsevien henkilöiden terveydentilan ja elinolojen parantaminen, minkä vuoksi se kuuluu sairausetuutena 4 artiklan 1 kohdan a alakohdan soveltamisalaan.

99. Arvioitaessa vammaistuen luonnetta on tarkasteltava etuuden alalajeja erikseen.

100. Mikäli vammaistuella tyydytetään erityistarve, joka aiheutuu vammaisuuteen perustuvasta etuudensaajan hoidon tarpeesta (lain 1998:703 5 §:n 1 momentti), se varmistaa etuudensaajalle jokapäiväisessä elämässä tarvittavan avun ja hoidon. Kuten neuvosto toteaa perustellusti, etuuden tarkoituksena on luoda samat lähtökohdat ja mahdollisuudet kuin ei-vammaisille. Samalla kun vammainen saa etuuden ansiosta käyttöönsä taloudelliset varat kolmansien henkilöiden tarjoamien hoitopalvelujen tarpeen tyydyttämiseen, sen tavoitteena on myös etuudensaajan terveydentilan parantaminen. Etuutta ei siten ole kytketty vammaisuuteen sinänsä, vaan se kattaa hoidon tarpeeseen liittyvän riskin. Se, mihin hoidon tarve perustuu, ei voi olla ratkaiseva arvioitaessa etuuden luonnetta. Tältä osin etuus ei siis eroa

55 – Mainittu edellä alaviitteessä 15, tuomion 28 kohta.

hoitoetuuksista, jotka yhteisöjen tuomioistuin vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan [56] luokittelee asetuksen 4 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitetuiksi sairausetuuksiksi.

101. Lain 1998:703 5 §:n 2 momentista seuraa, että vammaistuella on tarkoitus varmistaa myös etuudensaajan ansiokyky. Tältä osin vammaistuen tavoitteena ei ole parantaa vammaisten terveydentilaa ja elinoloja. Näin ollen kyseessä ei voi olla 4 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettu sairausetuus. Sen sijaan tämä etuuden alalaji kohdistuu ansiokyvyn heikentymistä tai menettämistä koskevaan riskiin ja kuuluu työkyvyttömyysetuutena 4 artiklan 1 kohdan b alakohdan soveltamisalaan. [57] Tältä osin poikkeava komission arvio ei estä etuuden luokittelemista tällä tavoin. [58]

102. Kolmas etuuden alalaji (lain 1998:703 5 §:n 3 momentti) on tarkoitettu korvaamaan muut lisäkustannukset, joista vammaisen on vastattava eri tilanteissa. Ruotsalaisessa laissa ei täsmennetä, mihin lisäkustannuksiin kolmatta alalajia on tarkoitus soveltaa. Tätä kysymystä selvitetään myös asianosaisten huomautuksissa vähän. Esimerkiksi ruokavaliosta johtuvien lisäkustannusten lisäksi lisäkustannuksia voi aiheutua myös erikoiskalusteista, laitteista, liikuttelusta ja kuljettamisesta.

103. Kun otetaan huomioon kyseeseen tulevien kustannusten keskinäinen erilaisuus, ei voida pitää vakuuttavana komission näkemystä, jonka mukaan etuuden yksinomaisena tai ensisijaisena tarkoituksena on etuudensaajan terveydentilan parantaminen. Etuus olisi ehkä mahdollista luokitella työkyvyttömyysetuudeksi sikäli, että asetuksen N:o 1408/71 4 artiklan 1 kohdan b alakohta koskee vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan myös vammaisille myönnettäviä tukia. [59]

104. Avoimeksi voidaan kuitenkin jättää se, kuuluuko etuus johonkin sosiaaliturvan alaan, ja se, mihin alaan se mahdollisesti kuuluu. Ensinnäkään tätä etuustyyppiä ei mainita erikseen asetuksen N:o 1408/71 liitteen II a merkinnässä ruotsalaisista etuuksista, joten osittainen kumoaminen vain tämän tyypin osalta ei tule kysymykseen,

56 – Vrt. edellä alaviitteessä 45 mainitut tuomiot.

57 – Vrt. asia 14/72, Heinze, tuomio 16.11.1972 (Kok. 1972, s. 1105, 8 kohta); asia 15/72, Land Niedersachsen, tuomio 16.11.1972 (Kok. 1972, s. 1127, 8 kohta) ja asia 16/72, Allgemeine Ortskrankenkasse Hamburg, tuomio 16.11.1972 (Kok. 1972, s. 1141, 8 kohta).

58 – Ks. edellä oleva 75 kohta ja sitä seuraavat kohdat.

59 – Asia 187/73, Callemeyn, tuomio 28.5.1974 (Kok. 1974, s. 553, Kok. Ep. II, s. 303, 11 kohta); asia 24/74, Biason, tuomio 9.10.1974 (Kok. 1974, s. 999, 12 kohta); asia C-356/89, Newton, tuomio 20.6.1991 (Kok. 1991, s. I-3017, 15 kohta); asia C-310/91, Schmid, tuomio 27.5.1993 (Kok. 1993, s. I-3011, 10 kohta); asia 39/74, Costa, tuomio 13.11.1974 (Kok. 1974, s. 1251, 11 kohta) ja asia C-58/93, Yousfi, tuomio 20.4.1994 (Kok. 1994, s. I-1353, 25 kohta).

vaikka tämäntyyppisellä etuudella olisi tarkoitus suojata erityisesti vammaisia.[60] Toiseksi myös tältä osin puuttuu sosiaalihuoltoon liittyvä osatekijä, joka tekee etuudesta sekamuotoisen erityisetuudeksi luokittelemisen kannalta tarpeellisella tavalla, koska etuus myönnetään sen saajan taloudellisesta tarpeesta riippumatta.

105. Kuten edellä jo totesin Suomessa myönnettävästä lapsen hoitotuesta, asiassa Kersbergen-Lap ja Dams-Schipper annettu tuomio[61] ei muuta tätä arviota. Ei pidä paikkaansa, että vammaisilla, jotka tarvitsevat aikaa vievää apua jokapäiväisessä elämässään tai jatkuvaa tukea ansiotyössään taikka joiden on rajallisen toimintakykynsä vuoksi vastattava lisäkustannuksista, ei säännöllisesti olisi toimeentuloon tarvittavia varoja. Mikäli he käyvät ansiotyössä, he voivat tuloillaan varmistaa toimeentulonsa ainakin osittain. Silloinkaan kun asianlaita ei ole näin, ei voida sulkea pois sitä mahdollisuutta, että edunsaajilla on käytettävissään varallisuutta, joka riittää heidän toimeentuloonsa.

106. Ruotsissa myönnettävä vammaistuki ei siis täytä maksuihin perustumattoman erityisetuuden kriteerejä. Näin ollen asetuksen N:o 647/2005 liitteessä I olevan 2 kohdan Ruotsia koskevan X kohdan c alakohta on kumottava kokonaisuudessaan.

d) Ovatko vammaisten elämisavustus ja avustajalisä Yhdistyneen kuningaskunnan lainsäädännön mukaan luonteeltaan erityisetuuksia?

107. Vammaisen elämisavustuksen ja avustajalisän myöntämiselle asetetut edellytykset ovat ikäkriteeriä lukuun ottamatta pääosin samoja. Tämän vuoksi niiden luonteessa ei voida havaita eroja. Koska asianosaiset ovat yksimielisesti hyväksyneet vammaisen elämisavustuksen liikkumiskykyyn perustuvan osan 4 artiklan 2 a kohdan a alakohdan ii alakohdassa tarkoitetuksi etuudeksi, on tarpeen tutkia ainoastaan hoidon tarpeeseen perustuvan osan ja avustajalisän luonne etuuden tarkoituksen perusteella.

i) Vammaisen elämisavustuksen hoidon tarpeeseen perustuvan osan ja avustajalisän arviointi

108. Viitaten asiassa Jauch annettuun tuomioon[62] komissio luokittelee nämä tuet

60 – Ks. tästä ongelmakentästä myös lähemmin jäljempänä 116–119 kohta.

61 – Mainittu edellä alaviitteessä 52.

62 – Mainittu edellä alaviitteessä 15, tuomion 28 kohta.

4 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitetuiksi sairausetuuksiksi. Parlamentti, neuvosto ja Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus sitä vastoin viittaavat asioissa Snares [63] ja Partridge [64] annettuihin tuomioihin ja katsovat 4 artiklan 2 a kohdan a alakohdan ii alakohdassa säädettyjen maksuihin perustumattoman erityisetuuden edellytysten täyttyvän. Niiden mukaan tuilla myötävaikutetaan siihen, että etuudensaajille varmistetaan mahdollisimman samanlaiset elinolot kuin muullekin väestölle, minkä vuoksi ne liittyvät etuudensaajan taloudelliseen ja sosiaaliseen ympäristöön.

109. Siitä, että etuudet perustuvat kolmansien henkilöiden tarjoamien vammaisten hoitopalvelujen kustannuksiin, voidaan päätellä, että tuilla on tarkoitus korvata kaikki lisäkustannukset, joita vammaisuuteen perustuvasta etuudensaajan hoidon tarpeesta aiheutuu. Tukien myöntämisperusteena ei siten ole vammaisuus sinänsä vaan siitä johtuva hoidon tarve. Vammaisuus ei nimittäin yksin riitä antamaan oikeutta tukiin. Tosin Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen antamien tietojen mukaan etuudensaajat saavat vapaasti päättää, miten he käyttävät myönnetyt varat. Siitä seikasta, että lainsäädännössä on asetettu etuuden myöntämisperusteeksi hoidon tarpeen suuruus, seuraa kuitenkin, että etuus on ensi kädessä tarkoitettu vastaavien kustannusten kattamiseen. Hoitoetuuksina tuet kuuluvat yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan asetuksen N:o 1408/71 4 artiklan 1 kohdan a alakohdan soveltamisalaan. [65] Asioissa Snares [66] ja Partridge [67] annetut tuomiot eivät ole ristiriidassa tämän kanssa, sillä yhteisöjen tuomioistuin ei kyseisissä oikeudenkäynneissä tutkinut kummankaan tuen luonnetta aineellisten kriteerien avulla. [68]

110. Parlamentti esittää kuitenkin vastaväitteen, jonka mukaan Yhdistyneen kuningaskunnan lainsäädännön mukaiset tuet eroavat siitä hoitoetuudesta, jota asiassa Jauch annettu tuomio koski, koska ne eivät edellytä oikeutta eläkkeeseen. Parlamentin mukaan julkisasiamies Alber tähdensi asiassa Jauch antamassaan ratkaisuehdotuksessa, että tämä piirre on otettava huomioon arvioitaessa etuuden luonnetta. [69]

111. Vastoin tätä yleistä näkemystä yhteisöjen tuomioistuin kuitenkin totesi, että etuuden luokittelemisen kannalta merkitystä ei ole sillä, että huoltajan avustuksella on tarkoitus täydentää eläkettä taloudellisesti ottamalla huomioon henkilön asema muiden huollettavana. [70] Viitaten asiassa Molenaar annettuun tuomioon [71] yhteisöjen tuomioistuin täsmensi, että huoltajan avustuksen myöntämisedellytykset eivät muuta sen luonnetta. [72]

63 – Edellä alaviitteessä 36 mainittu tuomio asiassa Snares, joka koski vammaisen elämisavustusta.

64 – Avustajalisää koskenut asia C-297/96, Partridge, tuomio 11.6.1998 (Kok. 1998, s. I-3467).

65 – Vrt. edellä alaviitteessä 45 mainitut tuomiot.

66 – Mainittu edellä alaviitteessä 62.

67 – Mainittu edellä alaviitteessä 63.

68 – Vrt. edellä alaviitteessä 15 mainittu asia Jauch, tuomion 17 kohta.

69 – Asia C-215/99, Jauch, ratkaisuehdotus 14.12.2000 (Kok. 2001, s. I-1901, 98 ja 99 kohta).

70 – Vrt. edellä alaviitteessä 15 mainittu asia Jauch, tuomion 28 kohta.

71 – Mainittu edellä alaviitteessä 45.

72 – Vrt. edellä alaviitteessä 15 mainittu asia Jauch, tuomion 28 kohta.

112. Lisäksi riidanalaisista etuuksista puuttuvat sosiaalihuoltoon kuuluvat osatekijät. Social Security Contributions and Benefits Act 1992 -nimisen lain (sosiaaliturvamaksuista ja -etuuksista vuonna 1992 annettu laki) 72 §:ssä säädettyjen edellytysten mukaan etuudensaajalla on oikeus vammaisen elämisavustuksen hoidon tarpeeseen perustuvaan osaan. Oikeus avustajalisään on olemassa, kun mainitun lain 64 §:n edellytykset täyttyvät.

113. Tuen määrä riippuu yksinomaan hoidon tarpeesta. Sosiaaliturvamaksuista ja -etuuksista vuonna 1992 annetun lain 65 §:n 3 momentin mukaan enimmäismääräinen avustajalisä myönnetään, jos etuudensaaja tarvitsee hoitoa yksityiskohtaisemmin määriteltynä ajanjaksona päivisin ja öisin. Kaikissa muissa tapauksessa etuus myönnetään vähimmäismääräisenä. Mainitun lain 72 §:n 4 momentissa vammaisen elämisavustus jaetaan vastaavasti kolmeen luokkaan ajanjakson ja hoidon tarpeen perusteella. Taloudellinen tarve ei kummassakaan tapauksessa vaikuta tuen määrään.

114. Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus korostaa, että tuen saamisen edellyttämä hoidon tarve perustuu oletukseen, jonka mukaan tämän edellytyksen vuoksi etuutta nauttivat ne, joiden on vammaisuutensa vuoksi myös vastattava suurimmista lisäkustannuksista ja jotka tämän vuoksi ovat eniten riippuvaisia tuesta.

115. Yhteisöjen tuomioistuimen asiassa Kersbergen-Lap ja Dams-Schipper antamassaan tuomiossa [73] tekemää päätelmää, jonka mukaan valtaosalla etuudensaajista ei olisi toimeentuloon tarvittavia varoja, mikäli he eivät saisi mainittuja tukia, ei kuitenkaan voida tässä asiassa tehdä etuuksien rakenteen vuoksi. Merkitystä ei liene sillä, että varallisuussuhteita ei oteta huomioon, koska useimmilla etuuteen oikeutetuilla ei todennäköisesti ole käytettävissään riittäviä varallisuuteen perustuvia varoja. Kuten Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus kuitenkin täsmentää, oikeus ei edellytä kyvyttömyyttä ansiotyöhön. Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen mukaan noin 100 000 vammaisen elämisavustuksen saajaa käy ansiotyössä. Ei siis voida todeta, että useimmilla edunsaajilla ei ilman jompaakumpaa tukea olisi toimeentuloon tarvittavia varoja.

ii) Välipäätelmä

116. Vammaisen elämisavustus – lukuun ottamatta liikkumiskykyyn perustuvaa osaa – ja avustajalisä ovat asetuksen N:o 1408/71 4 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettuja sairausetuuksia.

73 – Mainittu alaviitteessä 52, tuomion 32 kohta.

117. Koska merkintä Yhdistynyttä kuningaskuntaa koskevan Y kohdan d alakohdassa viittaa elämisavustusta koskevaan säännökseen kokonaisuudessaan erittelemättä hoidon tarpeeseen ja liikkumiskykyyn perustuvia osia, tämä merkintä voidaan myös kumota ainoastaan kokonaisuudessaan.

118. Näin tosin poistetaan liitteestä II a tietty etuus, joka osittain täyttää erityisetuuden edellytykset. Tämä ei voi kuitenkaan johtaa siihen, että merkintä voitaisiin kokonaisuudessaan pitää voimassa. Näin on siksi, että asetuksen N:o 1408/71 liitteessä II a on tarkoitus selventää oikeusvarmuuden takaamiseksi, mitkä etuudet kuuluvat asetuksen 4 artiklan 2 a kohdan c alakohdan soveltamisalaan. Oikeusvarmuuden periaate edellyttää, että yksityiset voivat helposti päätellä kyseisen säännöksen perusteella, mitkä heidän oikeutensa ja velvollisuutensa ovat. [74] Jos merkintää ei poistettaisi kokonaisuudessaan, avustajalisän saajat eivät tietäisi liikkumiskykyyn perustuvan osan ulkopuolelle jäävän etuuden osan osalta, että etuus ei todellisuudessa ole maksuihin perustumaton erityisetuus, jota voidaan 10 a artiklan mukaan saada vain asuinvaltiossa.

119. Lainsäätäjän olisi kuitenkin mahdollista lisätä erikseen elämisavustuksen liikkumiskykyyn perustuva osa uudestaan liitteeseen. Niin kauan kuin tätä ei ole tehty, liikkumiskykyyn perustuvaa osaa ei voida käsitellä maksuihin perustumattomana erityisetuutena, vaikka sitä koskevat aineelliset edellytykset täyttyisivätkin. Asetuksen N:o 1408/71 4 artiklan 2 a kohdan c alakohdan mukaan on nimittäin lisäksi tehtävä merkintä asetuksen liitteeseen II a.

120. Yhteisöjen tuomioistuin voi EY 231 artiklan toisen kohdan nojalla määrätä, että kumotun asetuksen vaikutuksia on pidettävä pysyvinä. Tämä voisi tulla kyseeseen liikkumiskykyyn perustuvan osan osalta, koska se on periaatteessa mahdollista sisällyttää asetuksen N:o 1408/71 liitteeseen II a. Samalla tavoin kuin merkintää ei voida kumota osittain, yhteisöjen tuomioistuin ei kuitenkaan voi myöskään jakaa merkintää osiin määrätäkseen sen voimassaolon jatkumisesta.

e) Onko huoltajan avustus Yhdistyneen kuningaskunnan lainsäädännön mukaan luonteeltaan erityisetuus?

121. Huoltajan avustus täydentää vammaisen elämisavustusta tai avustajalisää. Se nimittäin myönnetään vain silloin, kun hoitoa tarvitseva henkilö saa jompaakumpaa näistä tuista. Huoltajan avustuksen täydentävän luonteen vuoksi ei yhteisöjen tuomiois-

74 – Vrt. asia C-483/99, komissio v. Ranska, tuomio 4.6.2002 (Kok. 2002, s. I-4781, 50 kohta); asia C-463/00, komissio v. Espanja, tuomio 13.5.2003 (Kok. 2003, s. I-4581, 74 ja 75 kohta) ja asia C-370/05, Festersen, tuomio 25.1.2007 (Kok. 2007, s. I-1129, 43 kohta).

tuimen oikeuskäytännön mukaan [75] ole syytä arvioida tämän etuuden luonnetta elämisavustuksen ja avustajalisän luonteesta poikkeavalla tavalla. Näin ollen myös huoltajan avustus kuuluu 4 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettuun sosiaaliturvan alaan.

122. Etuuden myöntäminen ja määrä eivät puolestaan riipu taloudellisesta tarpeesta. Etuuden luonteen arvioinnin kannalta merkitystä ei ole sillä, voivatko *hoitavan henkilön* tulot tai voiko hänen varallisuutensa johtaa etuutta koskevan enimmäismäärän asettamiseen tai oikeuden lakkaamiseen. Silloinkin kun huoltajan avustus myönnetään hoitavalle kolmannelle henkilölle, se on vammaisen elämisavustusta tai avustajalisää saavalle henkilölle täydentävä etuus. [76] Hänen tulojaan ja varallisuuttaan ei kuitenkaan oteta huomioon myönnettäessä huoltajan avustus.

123. Huoltajan avustus kuuluu siis sairausetuutena asetuksen N:o 1408/71 4 artiklan 1 kohdan a alakohdan soveltamisalaan. Näin ollen asetuksen N:o 647/2005 liitteessä I olevan 2 kohdan Yhdistynyttä kuningaskuntaa koskevan Y kohdan f alakohta on kumottava.

V Oikeudenkäyntikulut

124. Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asiaan, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Jos hävinneitä asianosaisia on useita, yhteisöjen tuomioistuin ratkaisee, miten kulut on jaettava näiden asianosaisten kesken. Komissio on vaatinut oikeudenkäyntikulujen korvaamista. Neuvoston ja parlamentin on vastattava kuluista puoliksi.

125. Työjärjestyksen 69 artiklan 4 kohdan mukaan jäsenvaltiot, jotka ovat asiassa väliintulijoina, vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan. Suomen, Ruotsin ja Yhdistyneen kuningaskunnan on näin ollen vastattava omista kuluistaan.

75 – Vrt. viimeksi alaviitteessä 45 mainittu asia Gaumain-Cerri, tuomion 20 ja 21 kohta ja alaviitteessä 45 mainittu tuomio asiassa Molenaar.

76 – Vrt. edellä alaviitteessä 45 mainittu asia Gaumain-Cerri, tuomion 21 kohta.

VI Ratkaisuehdotus

126. Ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin ratkaisee asian seuraavasti:

1) Sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 sekä asetuksen (ETY) N:o 1408/71 täytäntöönpanomenettelystä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 574/72 muuttamisesta 13.4.2005 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 647/2005 liitteessä I olevan 2 kohdan Suomea koskevan W kohdan b alakohta, Ruotsia koskevan X kohdan c alakohta ja Yhdistynyttä kuningaskuntaa koskevan Y kohdan d, e ja f alakohta kumotaan.

2) Euroopan unionin neuvosto ja Euroopan parlamentti korvaavat kumpikin puolet oikeudenkäyntikuluista lukuun ottamatta Suomen, Ruotsin ja Yhdistyneen kuningaskunnan oikeudenkäyntikuluja.

3) Suomi, Ruotsi ja Yhdistynyt kuningaskunta vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan.